Posudek diplomové práce Lenky Borovanové

Tematické konstanty Pirandellovy tvorby v optice intertextuality,

předložené na oboru Italianistika ÚRS FFUK V Praze.

Září 2016

Lenka Borovanová se Luigim Pirandellem zabývá už od doby bakalářského studia a je patrné, že k jeho dílu přistupuje se sympatickým osobním zaujetím a také je s ním, navzdory jeho značné šíři, dobře obeznámena. Téma, které si vybrala pro svou diplomovou práci, je nesporně zajímavé, ale také obtížné. Nahlídnout Pirandellovu tvorbu v celém rozsahu prismatem intertextuality, byť omezené na autoreferenční kontext, znamená načíst velké kvantum primárních textů a bezpečně se v nich zorientovat.

To diplomantka určitě zvládla. Práci dala přehlednou strukturu a samostatně vybrala korpus textů, na nichž se rozhodla vnitřní provázanost celého Pirandelova díla, i napříč žánry, sledovat a ilustrovat. Proti řazení a titulům jednotlivých hlavních oddílů: Humor, Intertextualita, Tematické konstanty, nelze nic namítat. Celá práce je pak uvedena Pirandellovým medailonem, který je napsán velmi zdařile, protože poukazuje na tematické konstanty autorova života, jež se pak promítly i nepřímo, do jeho díla. K tomu, že je Pirandellova tvorba autobiografičtější, než se původně zdálo, se dnes už přiklání značná část pirandellistů, tedy alespoň ta, která jeho dílo čte spíše v optice Sciasciova a Gramsciho výkladu, který se staví proti interpretaci tilgherovské, která spatřovala v poetice humoru především filozofický konstrukt.

Esej *L´umorismo*, který můžeme číst i jako deklaraci Pirandellovy poetiky, je skutečně nutně vnímat jako střed, jádro, z něhož se předivo intertextovosti rozbíhá jako pavučina do celé autorovy tvorby. Diplomantka v příslušné kapitole shrnula jeho obsah a představila Pirandella jako humoristu, ale dále s ním po mém soudu, s výjimkou porovnání jednoho úryvku s dlouhou citací monologu pana Paleriho z románu Il fu Mattia Pascal, už pracuje jen málo. Je si jeho centrality vědoma, ale dostatečně ji nevyužívá.

Oddíl věnovaný intertextualitě je rozpačitý. Není snadné tento termín uspokojivě definovat. Než hledat obecnou definici, je lepší se rozhodnout, z kterého literárněvědného pojetí intertextuality budu v práci vycházet, ujasnit si, jak ji chápu sám. Diplomantka zběžně cituje Kristevu, Otrubu a Stierleho, ale je vidět, že se chce teoretickému vymezení pojmu spíše vyhnout. Zdařilejší už je pasáž o formách intertextuality, s níž mohla dále pracovat a

v následujícím oddílu ukázat, které z těchto forem u Pirandella nalézáme a které nikoli, kterou využíval nejvíc atd. Nic nenamítám proti kapitole věnované intertextualitě příběhů, chápeme-li termín příběh jako ekvivalent fabule, ani proti kapitole věnované autocitaci, ale problematická se mi jeví podkapitola Intertextualita vybraných témat, neboť ta se dubluje s celým následujícím oddílem Tematické konstanty, kde se však o intertextualitě přestává mluvit. V zadání DP byla navržená osnova jiná: bylo doporučeno vymezit pojem a problém intertextuality v obecné rovině a jej poté aplikovat na Pirandellovo dílo skrze vybraná témata či motivické konstanty a ilustrovat je na postavách, které jsou u Pirandella obvykle nositeli myšlenek a tedy témat. Tím nechci říct, že kdyby se diplomatka pevně držela osnovy, práce by byla přehlednější, je možné, že by vznikl jen větší chaos. Opakuji, že jsem si vědoma toho, že téma práce je skutečně náročné na zpracování, a naopak oceňuji, že Lenka Borovanová se do úkolu pustila s odvahou a samostatně. Není pochyb o tom, ze jej splnila a zadání práce bylo vyhověno. Ovšem musím konstatovat, že nebylo vyhověno zcela uspokojivě, největší problém vidím v převaze popisnosti nad analytičností. Pirandellova tvorba ve své provázanosti neustále překvapuje tím, jak všechno se vším souvisí, jeho humor je rozkladný, ale jeho dílo je systém, v němž, řečeno s de Saussurem *tout se tient*. To je sice v práci Lenky Borovanové zdůrazněno, ale není to, po mém soudu, dostatečně přesvědčivě ilustrováno. Ani závěr práce nepřináší hlubší zamyšlení nad rolí a významem intertextuality v Pirandellově díle, zamyšlení, které nutně musí začít u otázky, třebaže spekulativní, proč byl Pirandello takovým mistrem recyklace.

Když to shrnu, diplomantka napsala kultivovanou práci, za níž je spousta načteného textu, který dokázala utřídit a porovnat. Často si ale vystačila s autocitací, která je sice u Pirandella nesmírně zajímavá, a to právě tím, jak prochází napříč různými žánry, ale z toho důvodu přímo souvisí i s adaptací, na niž se ale práce zaměřuje málo. Je tedy co ocenit, ale bohužel je třeba i přiznat, že práce má své limity. K obhajobě ji samozřejmě doporučuji, ale navrhuji hodnotit ji známkou velmi dobře.

V Praze dne 8. září 2016

PhDr. Alice Flemrová, Ph.D.
Vedoucí práce